

La distribució justa de la càrrega de la crisi

- Si el sistema financer no assumeix la seva part, serà fàcil oposar-se mesures que afecten sectors més febles

GUILLEM LÓPEZ-CASASNOVAS, catedràtic d'Economia de la UPF

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 2.03.10

Ja no hi ha dubtes, per si algú en tenia, que els temps que s'acosten seran difícils. Molt difícils. Això explica la meua insistència que, en el vel de la ignorància sobre qui guanyarà les pròximes eleccions, s'haurien de pactar avui els procediments per prendre demà, ràpidament, les decisions que ens ajudin a sortir de la crisi sense que les lluites polítiques ens portin a morir en l'intent. Pactar procediments és millor que pactar continguts, perquè aquests es visualitzen en excés –això fa que pactar-los sigui més complex–, sempre són parcials pel fet que es tracta de mesures concretes i el consens tendeix en tot cas a comuns denominadors molt mínims que són d'escassa incidència posterior. I mentre els partits no es convencin de la necessitat d'aquest tipus d'acords, convé molt i molt que sigui evident per a la ciutadania que les càrregues que el tractament de la crisi requereix es reparteixen amb justícia. En aquesta distribució, el sistema financer no pot sortir-ne incòlume pensant que tot serà com abans, com sempre. Aquest, en bona mesura, va causar la crisi. Per tant, ha de ser significativa la seva contribució, ètica i estètica, als sacrificis que s'imposen per a la seva catarsi.

TOT I que a Espanya, per al contribuent, els costos de la crisi financera han estat escassos, el panorama en l'àmbit internacional és demolidor. Molts dels factors que la van provocar continuen presents. ¿Que potser ha variat el sistema de retribució de gestors i propietaris de bancs per

recuperar la lògica d'un negoci que es basa a convertir la confiança dels dipositants a curt termini en beneficis de crèdits i préstecs a llarg termini? No. ¿Continuen cobrant les agències de ràting, per la qualificació de la bondat dels títols financers, de les mateixes entitats que els emeten? Sí. ¿Ha millorat la transparència dels productes financers que es compren i venen al mercat? No. ¿S'ha limitat l'impacte de la banca transfronterera amb una més bona coordinació internacional? No. ¿Continuen existint entitats que pel seu volum difícilment poden fer fallida? Sí. ¿De quines normes macroprudencials noves ens hem dotat per evitar l'aparició de fenòmens similars als registrats amb la crisi? Dubtes.

Al contrari, la liquiditat global que s'ha atorgat a les entitats financeres ha estat si de cas massa laxa. El rescat els ha suposat pocs costos i escassos condicionaments. No és això al que ens tenen acostumats les intervencions sobre països per part d'organismes internacionals, o el que les mateixes entitats practiquen amb els seus clients. L'objectiu de tanta liquiditat, que pot arribar a posar en perill una altra vegada l'economia amb l'aparició de noves bombolles, era sanejar els actius tòxics, però també facilitar el crèdit. Als bancs els afavoreix que no sapiguem amb certesa si aquesta falta d'equilibri és perquè no hi ha demanda de crèdit solvent o perquè no hi ha oferta a tipus d'interès raonable. Una mica més de competència procedent de la banca internacional podria ajudar a identificar què causa què. Tot apunta que algunes entitats dediquen liquiditat a subscriure deute públic d'una manera una mica consorciada amb uns estats amb dèficits clamorosos. Pot ser comprensible, però no és sens dubte el que caldria desitjar.

El retorn a les bones pràctiques bancàries, si existeixen, s'hauria de visualitzar en més mesura. Alguns països ja afavoreixen que els directius que cobren plusos (recompenses per la seva gestió) excessius, sense que estiguin justificats, els tornin. Els beneficis a curt termini obtinguts amb més i més apalancaments no haurien de prevaldre. Altres mesures per redistribuir equitativament les càrregues són la recomanació del supervisor d'encoratjar més i millor les provisions necessàries, i si no se li fa cas, que es forci les entitats a sobredotar els fons de garantia de dipòsits o a explicitar en més gran mesura les pèrdues per sanejament d'actius, que en això sí que se l'ha d'atendre.

Per la seva part, el Govern hauria de revisar a fons els impostos que cobra de les entitats financeres, en especial l'aplicació de l'impost de societats, ja que tal com s'aplica a l'activitat empresarial en general, afavoreix l'endeutament respecte del seu autofinançament. Només falta per tant que la fiscalitat dificulti i no ajudi els processos de sanejament necessaris. En les entitats bancàries que tenen el seu negoci principalment en aquest país es podria esperar dels seus accionistes més cura en les pràctiques comptables, transparència i més tutela accionarial, ja que elles sí que poden fer fallida. Finalment, les caixes d'estalvis haurien de mirar menys cap a un altre costat a l'espera que amaini, no emparar-se en la política local i adquirir consciència que el FROB té data de caducitat.

I és que, si no se senyalitza correctament que també el sistema financer assumeix part de la quota que la crisi imposa, mesures aïllades que afectin baules socials més febles tindran, encara que siguin igualment necessàries, una justificació d'oposició argumental fàcil, a la qual alguns, a sobre, haurem de donar la raó.